

Geliş Tarihi : 15.02.2024
Kabul Tarihi : 15.04.2024

 <https://doi.org/10.20304/humanitas.1438061>

Demirhan, H. (2024). Millî Mücadele yıllarında Doğu Trakya'da bir millî müfreze: Trakya Fedaileri. *HUMANITAS - Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(Cumhuriyet'in 100. Yılı Özel Sayısı), 111-124. <https://doi.org/10.20304/humanitas.1438061>

MİLLÎ MÜCADELE YILLARINDA DOĞU TRAKYA'DA BİR MİLLÎ MÜFREZE: TRAKYA FEDAİLERİ

Hasan DEMİRHAN¹

ÖZ

Mondros Mütarekesi'nin imzalanmasından hemen sonra, İtilaf devletleri mütarekenin on beşinci maddesindeki "Bütün demiryolları halkın kullanımına açık olmak kaydıyla İtilaf devletlerince kontrol altına alınacaktır." hükmüne dayanarak Doğu Trakya bölgesinde işgallere başladılar. Bir Fransız alayı, 4 Kasım 1918 tarihinde Uzunköprü ile Sirkeci arasındaki demiryolu işletmesini işgal etti. Çok kısa bir süre sonra da 1919 yılı Ocak ayının ortalarına doğru Fransızlar, Trakya demiryolunun muhafazasını bir Yunan taburuna devrettiler. Bu ülkemizdeki ilk Yunan işgaliydi. Trakyalılar bu işgallere karşı kurmuş oldukları Trakya Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti ile bir dizi kongre düzenleyerek Doğu Trakya'nın bir Türk yurdu olduğunu ilan ettiler ve Trakya'yı işgal eden Yunan askerî birliklerine karşı silahlı bir mücadeleye karar verdiler. Trakya'daki silahlı mücadele Trakya Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin önderliğinde kurulan millî müfrezeler tarafından gerçekleştirildi. Kurulan bu müfrezeler, Yunan askerî birliklerini Trakya'da meşgul ederek onların Anadolu'ya askerî sevkiyat yapmasına engel olmak, bölgedeki Türk halkını Rum çetelerinin ve Yunan askerlerinin zulmünden korumak için mücadele ettiler. Bu müfrezelerden en etkili olanlarından biri Şakir Yorulmaz Bey'in önderliğindeki "Trakya Fedaileri" adı verilen müfrezeydi. Şakir Bey ve müfrezesi, Doğu Trakya'daki Yunan birliklerine, bu birliklerin işe kollarına baskınlar düzenledi. Bölgede Türklere eziyet eden Rumlar ve Rum çeteleri ile mücadele etti. Müfrezedeki istihkâm erleri sayesinde bölgede Yunan askerî hedeflerine sabotaj eylemlerinde bulundu.

Anahtar Kelimeler: Doğu Trakya, Rum, Çete faaliyetleri, Cemiyet, Millî müfrezeler

¹Doç.Dr., Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, hdemirhan@nku.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-5868-8317>

DateReceived : 15.02.2024
DateAccepted : 15.04.2024

 <https://doi.org/10.20304/humanitas.1438061>

Author, A. (2024). A national detachment, Thrace Fedayeen, in Thrace during the years of the War of Independence. *HUMANITAS - Journal of Social Sciences*, 12(Special Issue of the 100th Anniversary of the Republic), 111-124. <https://doi.org/10.20304/humanitas.1438061>

A NATIONAL PLATOON, THRACE FEDAYEEN, IN THRACE DURING THE YEARS OF THE WAR OF INDEPENDENCE

Hasan DEMİRHAN²

ABSTRACT

Immediately after the signing of the Armistice of Mudros, the Allied Powers started invasions in the Eastern Thrace region based on the fifteenth article of the armistice, “All railways will be under the control of the Allied Powers on the condition that they are open to the public.” On 4 November 1918, French regiment occupied the railway station between Uzunköprü and Sirkeci. Shortly afterwards, towards the middle of January 1919, the French handed over the protection of the Thrace railway to a Greek battalion. This occupation was the first Greek occupation in our country before the War of Independence. By organizing a series of congresses with the Trakya Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti, which they had established against these invasions, the Thracians declared that Eastern Thrace was a Turkish homeland and they decided to engage in an armed struggle against the Greek military units invading Thrace. The armed struggle in Thrace was carried out by the national platoons established under the leadership of the Thrace Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti. These platoons, by keeping the Greek troops busy in Thrace, struggled to prevent them from making military shipments to Anatolia and to protect the Turkish people in this region from the persecution of the Greek gangs and soldiers. Under the leadership of Mürefteci Şakir Bey, “Trakya Fedailer” was one of the most effective platoons. Şakir Bey and his platoon raided the Greek military units, their support units in Eastern Thrace, battled with the Greeks and Greek gangs who tortured the Turks in the region, and carried out sabotage actions against the Greek soldiers in the region thanks to the sappers in the platoon.

Keywords: Eastern Thrace, Greek, Gang activities, Society, National platoons

²Assoc. Dr., Tekirdağ Namık Kemal University, Faculty of Arts and Sciences, hdemirhan@nku.edu.tr., <https://orcid.org/0000-0002-5868-8317>

Giriş

Mondros Mütarekesi'nin (30 Ekim 1918) imzasından hemen sonra boğazlar, İstanbul ve yurdun birçok bölgesi, hukuksuzca, mütareke name şartlarını dikkate alınmadan işgal edildi. Doğu Trakya'daki ilk işgal, 4 Kasım 1918 tarihinde bir Fransız askeri birliğinin işletmesi Fransızlar tarafından yapılan Uzunköprü-Sirkeci demiryolunu eline geçirmesi ile gerçekleşti. Bu işgalden kısa bir süre sonra, Trakya'ya, Yunan askerinin geleceği haberi duyuldu. 1919 yılı başlarında Fransızlar işgal ettikleri Uzunköprü-Sirkeci demiryolunu bölgeye intikal eden Yunan taburuna teslim ettiler (Bıyıklıoğlu, 1992, s. 145). Bu işgal aslında Yunan askeri stratejisinde Batı Anadolu'daki işgaller ile bir paralellik göstermekte idi. Yunan işgal planlarına göre bir taraftan Anadolu'nun içlerine doğru devam edilirken diğer yandan Doğu Trakya'daki demiryolu hatları ve hinterlandı ele geçirilecekti (Bozkurt, 2019, s. 34). İstanbul Hükümeti, bu işgallere, hiç de mukavemet tarafı görünmüyordu. Bunun aksine İstanbul'da yerleşen İtilaf devletlerinin kontrol ve baskısı altında, millî menfaatlere aykırı bir yol tuttuğu gün geçtikçe daha da belirginleşiyordu (Bıyıklıoğlu, 1992, s. 145).

Mondros Mütarekesi'nin imzasından sonra Trakya bölgesinde yaşayan yerli Rumlar tarafından Yunan işgallerini kolaylaştırmak amacıyla bazı cemiyetler kuruldu. Bu cemiyetlerin başında Trakya Komitesi gelmekteydi. Bu cemiyet Mondros Mütarekesi'nin ardından Trakya'nın tamamının Yunanistan'a katılması için mücadele ediyordu. Trakya Komitesi'nin faaliyetleri ilk olarak bölgede Türklerin canlarını ve mallarını gasp etmeye çalışan Rum çete üyelerine seyahat belgeleri sağlamak ve Yunan ordusuna asker toplamaktı. Ayrıca Doğu Trakya bölgesine hem Yunanistan'dan hem de Anadolu'nun iç bölgelerinden Rum getirilerek bölgedeki Rum nüfusun sayısı ve Türklere oranı arttırılmaya çalışılmaktaydı. Doğu Trakya'da Türkler korkutulmak isteniyordu. Camilerdeki müezzinler taşlanmakta, bunları haber yapan gazete ve mektuplar sansürlenmekteydi. Bölgede yaşayan Müslüman ahalinin hayvanları ve malları gasp ediliyordu. Rum çetelerine direnmeye çalışan Türkler yük hayvanları gibi arabalara koşulup teşhir edilmekte, fes giyenler yüzlerce yıldır farklı dinlere mensup olan insanların bir arada yaşadığı Trakya'da dövülmekte ve acımasızca işkencelere maruz kalmaktaydılar (Cambaz, 2018, s. 58).

Rumların Doğu Trakya'daki ikinci teşkilatı Yardım komitesiydi. Yardım komitesi yerlerine dönen Doğu Trakyalı Rumlara maddi yardımlarda bulunuyor, onların bölgeye yerleşmesi için çaba harcıyordu (Bıyıklıoğlu, 1992, s. 201).

Mondros Mütarekesinden sonra İttihat ve Terakki Cemiyeti'nde görev alan Trakyalı yöneticiler ve özellikle Talat Paşa'nın fikriyle, Trakya'da gerçekleştirilecek işgallere karşı bir teşkilat kurulmasına karar verildi. İstanbul'da Edirne Mebusu Faik Kaltakkıran, Edirne Belediye Reisi Şevket (Dağdeviren), Avukat Şeref (Aykut) Bey ve tüccardan Kasım (Yolgeldili) Efendilerin öncülüğü ile Küçük Kınacıyan Handaki Kasım Efendi'nin yazıhanesinde 2 Kasım 1918 'de bir toplantı gerçekleştirildi ve *Trakya Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti* adlı bir cemiyetin kurulması kararına varıldı. Bu cemiyetin ismi daha sonra kuruculardan Avukat Şeref Bey'in teklifi ile *Trakya-Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti* olarak değiştirildi. Kuruluşu gerçekleştirilen cemiyetin Edirne valiliğine verdiği beyannamede ise cemiyetin ismi *Trakya-Paşaeli Müdafaa Heyet-i Osmaniyesi* olarak yer aldı. Cemiyet kurulur kurulmaz fikirlerini kamuoyuna yaymak için Trakya Paşaeli gazetesini yayınlamaya

başladı. Gazetenin ilk sayısı, okurlarıyla 2 Aralık 1918 tarihinde buluştu (Güner, 1998, s. 13). Trakya Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti kurulduktan sonra Trakya'nın düşman işgalinden korunması için 10 Temmuz 1919 Trakya Kongresi, 16-18 Ekim 1919 I. Edirne Kongresi, 15 Ocak 1920 II. Edirne Kongresi, 31 Mart-2 Nisan 1920 Lüleburgaz Kongresi, 9-13 Mayıs 1920'de III. Edirne kongresi olmak üzere beş kongre toplandı. Bu kongrenin üçüncüsü olan II. Edirne kongresinde silahlı müfrezeler kurulmasına ve bu işlerin Müdafaa-i Hukuk Heyeti Muvakkatesi adı altında bir merkezden idare edilmesine karar verildi (Bıyıklıoğlu, 1992, s. 201). Alınan bu kararın ardından Trakya'da işgallere mukavemet için 31 Mart-2 Nisan Lüleburgaz ve 9-13 Mayıs Edirne kongrelerinde silahlı örgütlerin kurulması kararı alındı (Başer, 2009, s. 46).

Makalemizin ana teması olan Tekirdağlı (Mürefte) Şakir Yorulmaz'ın liderliğinde bulunan Trakya Fedaileri bu kongreler sonucunda alınan kararlar doğrultusunda kuruldu. Trakya Fedaileri ve diğer millî müfrezeler 1922 yılında Anadolu'da süren mücadele esnasında Trakya'da bulunan Yunan askeri birliklerini rahatsız etti, onların bölgeye tam hâkim olmasının önüne geçen eylemler yaptı ve Trakya'da bulunan Yunan taburlarını meşgul ederek onların Anadolu'ya sevkine engel olmaya çalıştı. Trakya Fedaileri faaliyetlerine Yıldız dağları içinde başlamış ve Trakya düzlüklerinde sona erdirmişti.

Ülkemizde millî mücadele yıllarına ait birçok eser yayınlanmış ise de Trakya'da Millî Mücadele döneminde yaşananlar ile ilgili büyük bir literatür boşluğu vardır. Millî Mücadele yıllarında bölgede yaşananlara ışık tutmak amacıyla bazı yerel gazeteciler tarafından yazılan birkaç eser literatür taramalarında ortaya çıkmaktadır. Ancak bu eserler incelendiğinde bilimsel yayın koşullarıyla uyummayan bazı eksiklikler göze çarpmaktadır. Kaleme aldığımız "Millî Mücadele Yıllarında Doğu Trakya'da Bir Millî Müfreze: Trakya Fedaileri" adlı çalışmamız Trakya Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti tarafından organize edilen ve Doğu Trakya'da mücadele eden millî müfrezelerin bölgede karşılaştıkları zorlukları ve yerel bazda bölge insanının Millî Mücadeleye katkılarını ortaya koyması açısından önemli bir boşluğun doldurulmasına hizmet edeceği kanısındayız. Bu çalışma Şakir Yorulmaz Bey'in Millî Mücadele yıllarında sadece Trakya Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'ndeki çalışmalarının bir bölümü olan, Trakya'da görev yapacak millî müfrezelerin kurulmasındaki ve faaliyetlerindeki katkılarını ele almaktadır. Ancak Şakir Yorulmaz Bey Türk İstiklal Harbi yıllarında birçok bölgede farklı görevler ifa etmiş, Millî Mücadelemize önemli katkılar sağlamış, İstiklal madalyalı önemli bir kahramandır. Umarız ki bu çalışmamız, Türk İstiklal Harbi yıllarında Trakya'da verilen mücadele ile ilgili olan literatür boşluğunun doldurulmasına bir nebze de olsa katkı sağlayacaktır.

Trakya'da ve Tekirdağ'da Millî Müfrezelerin Kuruluşu

Yunan taburunun ve yerli Rum çetelerinin Doğu Trakya demiryollarını işgali ve Rumların bölgedeki Müslümanları tahrikleri sonucu Ankara'da ve bölgede kurulan Trakya Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti azaları arasında Rum çetelerine karşı mücadele etmek, halkın maneviyatını güçlendirmek amacıyla millî müfrezelerin kurulması yönünde bazı fikirler ortaya çıktı.

Mustafa Kemal Paşa Ankara'da Trakya'daki gelişmeleri görüyor ve bölgedeki Rum çetelerine ve Yunan taburlarına karşı Trakya'da milis kuvvetlerin oluşturması gerektiğine

inaniyordu. Bu düşüncelerini Trakya'da görev yapan I. Kolordu kumandanı Cafer Tayyar Bey'e bir telgraf çekerek bildirdi. Mustafa Kemal Paşa'nın 3 Ocak 1920 (Doğruöz, 2021, s. 126) tarihinde Cafer Tayyar Bey'e gönderdiği telgraf, Batı Trakya'da kurulan Müslüman komitesinin desteklenmesi, Doğu Trakya'da faaliyet gösteren Yunanlı ve yerli Rumların teşebbüslerine karşılık verilmesi, Sivas kongresi kararlarına uygun olarak silahlı müfrezelerin kurulması talimatlarını veriyordu. Bu telgrafi alan Cafer Tayyar Bey hemen harekete geçerek tümen komutanlarına 14 Ocak 1920'de gizli bir emir gönderdi. Bu emirde bölgede faaliyet gösteren Rum teşkilatlarına ve çetelerine karşı mücadelede jandarma ve ordunun yetersiz kaldığını belirterek, Doğu Trakya'nın korunabilmesi için silahlı müfrezelerin kurulmasının şart olduğunu ifade etmekteydi. Bölgede durumun çok nazik olmasından dolayı ordunun kurulacak olan silahlı müfrezelere yardımı gizli tutulacaktı (Akandere, 2008, s. 534). Mustafa Kemal Paşa, 15 Ocak 1920 tarihinde gönderdiği ikinci şifreli telgrafla I. Kolordu kumandanı Cafer Tayyar Bey'in vatanseverliği ve fedakarlığından bahsederek silahlı millî müfrezeler teşkilini bir daha dile getirmekte, örgütlenme konusunda çok dikkat edilmesini istemekte ve mühim yerlere değişik isimler altında sivil olarak fedâkar subayların gönderilmesini tavsiye etmekteydi. (Millî Savunma Bakanlığı [MSB], 33/0/40)

Cafer Tayyar Bey Mustafa Kemal Paşa'nın talimatına uyarak, yazdığı ikinci bir gizli emirle millî teşkilatların kurulması için tümen komutanlarının fikirlerini sordu ve bu vazifelere tayin olunacak sivil subayların künyelerini istedi. 49. Ve 60. Tümen komutanları (Şükrü Naili ve Cemil Beyler) bu işi ciddi olarak ele almışlardı. Tekirdağ'daki 55. Tümen Kumandanı Alaaddin Bey ise millî teşkilatların kuruluşuna muhalif fikirler ileri sürdü (Güner, 1998, s. 109).

Mustafa Kemal Paşa ve Cafer Tayyar Bey arasındaki bu yazışmaların ardından Trakya-Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti 1920 yılı Ocak ayının ortalarında Edirne'de II. Kongresini topladı. Bu kongreye merkez ve kaza heyetlerinden birer üye katıldı. Kongrede Trakya-Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti üyeleri silahlı millî teşkilat kurulma fikrini tartıştı ve Doğu Trakya'ya yapılabilecek saldırılara karşı *bekçi-korucu* ismi altında 3.000 kişilik millî teşkilatın kurulmasına karar verildi. Ayrıca bu kongrede, silahlı müfrezeler kurulmasıyla ilgilenecek Müdafaa-i Hukuk Heyeti Muvakkatesi adı altında bir teşkilatta kuruldu. Ancak Trakya-Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin bazı mümessillerinin, bilhassa Tekirdağ'ın olumsuz tutumları, *bekçi-korucu* ismi ile kurulması düşünülen silahlı millî teşkilatın İstanbul'un resmen işgaline ve I. Kolordunun seferberlik ilanına kadar hayata geçirilmemesine sebep oldu (Bıyıklıoğlu, 1992, s. 137)

Millî müfrezelerin kuruluşunun tekrar gündeme gelmesi Trakya Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti tarafından 31 Mart-2 Nisan 1920 tarihlerinde gerçekleştirdiği Lüleburgaz kongresinde gerçekleşti. Lüleburgaz Kongresi'nde oybirliğiyle Trakya'da kimin tarafından olursa olsun, yabancı işgaline ve içteki ihtilal hareketlerine karşı savunma ve mücadele kararı verildi. Lüleburgaz kongresinde alınan kararlarla *Trakya Müdafaa-i Hukuk-ı Millîye Merkez Heyeti* adıyla yeni ve devamlı bir silahlı savunma teşkilatı kuruldu (Güner, 1998, s. 114)

Lüleburgaz kongresinin ardından toplanan 9-13 Mayıs 1920 tarihli Edirne kongresinde "Trakya'nın Yunanlılar tarafından işgaline veya bu maksadı teshil için dâhilen vuku bulacak her türlü ihtilal harekâtına karşı mukavemet ve müdafaa edilecektir" kararı alındı. Böylece

Trakyalılar herhangi bir düşman saldırısına karşı silahlı mücadele kararı vermiş oluyordu. (Bıyıklıoğlu, 1992, s. 288)

Kongrelerin ardından Cafer Tayyar Bey'in gayretleri neticesinde Batı Trakya'da harekete geçmek üzere Edirne, Uzunköprü ve İpsala'da bazı gönüllü millî müfrezeler kurulmaya başlandı. Kurulan bu müfrezeler dönem dönem Doğu Trakya'da da faaliyet gösterdi. Bu müfrezeler: Ahırköprülü Ahmet Bey Müfrezesi 114 kişi, Teğmen İbrahim Hakkı ve Hüseyin Müfrezesi 100 kişi, Merkez Mıntıka Müfrezesi 55 kişi, Gönüllü Hüseyin Bey Bölüğü 20 kişi, Yolageldili İbrahim ve Halil Müfrezesi 25 kişi, Uzunköprü'de Süvari Binbaşı Nidai Bey Müfrezesi 258 kişi, Uzunköprü'de Büyükçekmeceli Arnavut Ali Bey Müfrezesi 28 kişi, Hafız Recep Efendi idaresinde Babaeski Millî Müfrezesi 23 kişi, Behçet Efendi idaresinde Kuvâ-yı Seyyare (Behçet, Hilmi ve Çolak Sabri) 35 kişi, Millî Kırklareli Bölüğü ve Millî İpsala Müfrezesi 90 kişi idi (Bıyıklıoğlu, 1992, s. 324). Tekirdağ'ın en bilinen yerli millî müfrezelerinin başında ise Çete İbrahim ve Kazak Mehmet Ali bulunuyordu. Bu müfrezelerden başka Hayrabolulu İsmaili köyünden Kara Murat Müfrezesi, Tekirdağ'ın köyleri Kazandere, Kaşıkçı, Ferhadanlı, Generli, Taşumurca, Ortacaköy civarlarında faaliyet gösteren Deli Osmanlı Kara Mustafa Müfrezesi, Karabıgalı Şükrü ile Paşa Halid Müfrezesi, Radoviçli Şerif Kaptan Müfrezesi bulunuyordu (Serez, 2004, s. 107-109). Kurulan bu millî müfrezeler ile birlikte Batı Trakya'da Yunanlara karşı mücadele eden Bulgar müfrezeleri de dolaylı olarak Doğu Trakya'daki mücadeleye destek vermekteydi. Bunun yanında Doğu Trakya'nın Karadeniz kıyılarında Müslümanlara karşı yapılan saldırılara Marmara bölgesinde faaliyet gösteren diğer müfrezeler ve milis kuvvetleri de müdahale ediyorlardı. Bu müfrezeler: İpsiz Recep milis kuvveti (daha sonra Orhan Gazi Müfrezesi adını almıştır), Yahya Kaptan Müfrezesi, Tefik Bey Müfrezesi, Bulgar Sadık ve Demir Hulusi milis kuvvetleri, İrfan Bey milis kuvveti (Kırklareli), Laz Osman milis kuvvetleri, Filibeli Hüseyin Müfrezesi (Kırklareli), Osmancık Müfrezesi, Köylü Mehmet milis kuvveti (Babaeski-Çorlu), Trakya Fedaileri, Müslüman Osman milis kuvveti idi (Cambaz, 2018, s. 174).

20 Temmuz 1920 tarihinde başlayan ve kısa sürede sonuçlanan Doğu Trakya'nın işgali sonrasında Trakya'nın kaderi Anadolu'nun akîbetine bağlandı. Anadolu'da devam eden Türk-Yunan Savaşı, her iki toprak parçasının da geleceğini belirleyecekti. Mustafa Kemal Paşa, Milli Mücadelenin başından beri bu düşüncede idi. 14 Aralık 1920'de Trakya Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'ne yazdığı bir mektupta "Trakya davası, Anadolu davası ile ikizdir. Türk milletinin fedakârlığı ve metaneti sayesinde, her iki davada kurtarılacaktır" diyerek, Trakyalılardan kurtuluş gününe kadar birlik ve beraberlik içerisinde hareket etmelerini istiyordu. Doğu Trakya'nın işgalinden sonra Trakya-Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nde de bu düşünce hâkim oldu. İşgalin ardından kısa bir süre sonra tekrar faaliyete geçen cemiyet üyeleri Şakir (Kesebir) ve Ekrem (Demiray) Beyler Ankara'ya gitti. Mustafa Kemal, İsmet ve Fevzi Paşalarla görüşerek neler yapılabileceği konuşuldu. Bu görüşmelerin ardından Mustafa Kemal Paşa'nın yaveri Cevad Abbas Bey: Bulgaristan'a, Trakya Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti Başkanı Şakir Bey'de (Kesebirler) İstanbul'a gönderildi. Anakara'da Trakya davasını Trakya bölgesinden meclise katılan milletvekilleri takip edeceklerdi. 1921 yılının Haziran ayından sonra Trakya'nın Yunan işgali konusu tekrar gündeme geldi ve bu konu ile ilgili bir dizi düzenleme yapıldı. Erkân-ı Harbiye-i Umûmiye

Reisi Fevzi Paşa, Trakya'daki faaliyet göstermek üzere, Cevad Abbas Gürer, Şakir Kesebirler ve Fuad (Balkan) Beyleri ikinci kez görevlendirdi. Cevat Abbas Bey Bulgaristan'daki görevine devam edecek; Fuad Bey, Batı Trakya ve Makedonya'da millî müfrezeler kurarak Yunanistan'a karşı faaliyet gösterecekti. Şakir Bey'de (Kesebirler) İstanbul'da bulunarak bu ikisi arasında birlik ve beraberliği temine çalışacaktı (Akın, 1996, s. 8).

Doğu Trakya'daki milis faaliyetleri işgalden sonra toparlanan Trakya-Paşaeli Müdafaa-i Hukuk cemiyeti gizli yönetim merkezi olan İstanbul Mahmutpaşa Yokuşu'ndaki Kınacıyan Han'da planlanıyordu. Millî müfrezelerin kuruluşunda Şakir Bey (Kesebirler) etkin rol almaktaydı. Kendisine Ankara hükümeti tarafından verilen görev, millî müfrezeler ile birlikte mümkün olduğu kadar Yunan silahlı kuvvetlerini Trakya'da meşgul etmek, Yunan kuvvetlerinin Anadolu'ya geçmesini engellemektir ([Hatırat]Yeni İnan, 06.05.1970, No:3928). Şakir Bey'e (Kesebirler) verilen diğer görevler ise şunlardı: 28 Ocak 1920 tarihinde son Osmanlı mebuslar meclisi tarafından kabul edilen Misâk-ı Millî sınırlarımıza dahil olan Doğu Trakya'nın, Yunan işgalinden kurtarılması için mücadele edecek düzenli bir teşkilatın kurulması, Doğu Trakya'da Rum çetelerinin saldırılarına maruz kalan halkın bu bölgenin yurdun bir parçası olacağına olan inancını güçlendirmek, Doğu Trakya'nın düşman işgaline karşı millî müfrezeler oluşturmak, bölgede yapılan olumsuz propagandalara karşı mücadele etmek, Doğu Trakya'nın şehir, köy ve kasabalarında güvenilir ve yurtsever insanlar marifetiyle genel ve gizli şubelere kurulması ve buralarda görevlendirilenlerin yeminli ve disiplinli çalışmalarını sağlamaktır (Karaçam, 1984, s. 8).

Fuad Balkan ve Şakir (Kesebirler) Beylerin kurdukları millî müfrezeler, Batı Trakya ve Çatalca'dan işgal altındaki topraklara geçerek faaliyetlerde bulundular. Bazı köyler yakılmakla beraber Türk millî müfrezelerinin aldığı tedbirler sayesinde, Trakya bir İzmir olmaktan kurtarıldı (Akın, 1996, s. 8).

Şakir Yorulmaz Bey'in Hatıratı Işığında Trakya Fedailerini ve Onların Trakya'daki Faaliyetleri.

Trakya Fedailerini (FedaidisTisTrakis) Adı

Şakir Yorulmaz Bey, Trakya Paşaeli Cemiyetinde çalışmaya başladıktan sonra Trakya bölgesinde Müslüman ahaliye karşı suç işleyen, katliam yapan ve onları Trakya'dan göçe zorlayan Rum ve Yunan çetecileri korkutmak, bölgede yaşayan Müslümanlara cesaret vermek istiyordu. Bunun için Trakya'da görev alan müfrezelerin cezalandırdıkları Yunan ve Rum çetecilerin göğüslerine bir beyanname saplamalarını düşündü. Bu fikrini cemiyetin başkanı Şakir Kesebirler Bey'e ifade etti. Bunun üzerine Şakir Kesebir (Büyük Şakir), ve Şakir Yorulmaz Bey (Küçük Şakir) bir beyanname kaleme aldılar ve bundan beş yüz adet bastırdılar. Daha sonra bu beyannameler Şakir Yorulmaz Bey'in evine götürülmüş ancak validesi bir İngiliz baskını korkusu ile bu beyannameleri ortadan kaldırmıştı (Yeni İnan, 12.05.1970, No:3932). Şakir Yorulmaz Bey'in Yeni İnan gazetesinde tefrika ettiği hatıratına göre bu beyanname şu şekildeydi:

Trakya'da Yunan İşgal Kuvvetlerine ve Rum Halkına,

Vatanları işgal edilmiş olan Trakya Türk halkına, yapılan muameleler, tazyik, zulüm, işkencelerin durdurulmasını, insaniyet namına istiyor, bekliyoruz. Her hal ve nasıl olursa

olsun, Trakyamızı, halkımızı işgalden kurtaracağız. Büyük Allahımıza güvenerek söylüyoruz ki bu günler yakındır.

Türk halkına zulüm, işkence, fenalık yapanlar zamanı geldiğinde çok şiddetli olarak cezalarını göreceklerdir. Fenalıkları bırakınız.... (Yeni İnan, 12.05.1970, No:3932).

mealinde sert bir lisanla yazılmıştı.

Trakya Fedailerı'nın Kuruluşu

Şakir Yorulmaz Bey Doğu Trakya'da faaliyet gösteren Trakya Fedaileri adlı millî müfrezesinin başına aslında bir tesadüf eseri geçti. Planlara göre Trakya Fedaileri müfrezesine Yüzbaşı Mazhar Bey komuta edecekti. Şakir Yorulmaz Bey Millî Mücadele yıllarında yurdun kurtulması için görev aldığı Trakya Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti tarafından organize edilen millî müfrezelerin teşekkülünde çalışmakta ve bu müfrezelerin ihtiyaçlarının giderilmesinde, müfrezelerin oluşturulmasında, askerlerin toplanmasında ve kurulan müfrezelerin İstanbul'dan Trakya'ya intikalinin sağlanmasında görev almaktaydı. Bir akşam Trakya bölgesinde faaliyet gösterecek Millî müfrezelere asker temin etmek için yine aynı cemiyette görev alan Muhsin Bey'i ziyarete gitti. Şakir Yorulmaz Bey, Muhsin Bey'den yeni kurulacak olan millî bir müfreze için kendi emri altında bulunan talimli, silahlı ve teçhizatlı on istihkam askerini talep etti. Askerlerin yanında telgraf tellerini kesmeye yarayan beş adet makas, tel örgü, köprüleri havaya uçurmak için kullanılacak kırk kilogram dinamit, yeterli sayıda fitil ve kapsül olacaktı. Şakir Bey millî müfrezeye katılacak olan on askere sivil elbise temin ederek Kağıthane'de buluşma noktasına götürecekti. Burada onları bekleyen elli iki asker bulunmaktaydı. Böylece altmış iki kişilik tahripçi bir millî müfreze teşkil edilmiş olacaktı. Şakir Yorulmaz Bey on istihkâm askerinin katılımıyla tamamlanan Trakya Fedaileri adlı millî müfrezeyi Kağıthane deresinde dinlenmeye bıraktı. Bir gün sonra müfrezedeki askerlere iaşeleri (ekmek, galeta, zeytin, peynir) dağıtıldı. Şakir Yorulmaz Bey iaşenin tesliminden sonra müfrezeye komuta edecek olan Yüzbaşı Mazhar Bey'e gerekli talimatları verdi. Müfreze gece yatsı namazından sonra Kağıthane-Terkos-Istıranca yolu ile Trakya'ya girecekti (Yeni İnan, 08.05.1970, No:3929). Görevini ifa eden Şakir Yorulmaz Bey her zaman olduğu gibi Sirkeci garına yakın bir yerde bulunan Silivri kıraathanesine gitti. Bu kıraathane Trakya Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti ileri gelenlerinin sık sık ziyaret ettiği bir yerdi. Şakir Yorulmaz Bey cemiyetin lideri Şakir Kesebir'e millî müfreze hakkında gerekli bilgileri verdikten sonra eve gitmek için kıraathaneden ayrıldı. Yolda Yüzbaşı Mazhar Bey'in millî müfrezeye katılımına kadar askerlere komuta etmek üzere bıraktığı Hüseyin Çavuş ile karşılaştı. Hüseyin Çavuş, Şakir Yorulmaz Bey'e müfrezeye kumandanlık edecek Mazhar Bey'in kaybolduğunu ve geri dönmediğini bildirdi. Şakir Yorulmaz Bey haberi alır almaz Trakya Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti üyelerinin toplanma yeri olan Kınacıya Han'a giderek yaşananları diğer cemiyet üyelerine anlattı. Cemiyet üyeleri kendi aralarında yaptıkları istişare sonucunda durumun çok tehlikeli olduğu, millî müfrezenin işgal güçleri tarafından fark edilmesinin bir felakete sebep olacağı fikri üzerinde durdu. Mazhar Bey'den haber alınamaması, müfrezeye komuta edebilecek bir subayın bulunmaması üzerine, Şakir Yorulmaz Bey Trakya Fedaileri adlı millî müfrezeye kumandanlık etmeye karar verdi. Şakir Kesebir ve diğer arkadaşlarının itirazlarına ve uyarılarına rağmen Şakir Yorulmaz Bey kararında ısrarcı oldu (Yeni İnan, 08.05.1970, No: 3929). Handan Şakir Kesebir ile birlikte çıkan Şakir Yorulmaz Bey ilk olarak Şakir Kesebir'in evine gitti ve ondan milis kuvvetinde

giyeceği kıyafetlerini aldı. Oradan Koca Mustafa Paşa'daki anne evine geçti. Şakir Yorulmaz Bey annesini ve kız kardeşini Şakir Kesebir Bey'e emanet ederek müfrezesiyle birlikte Eyüp-Kağıthane-Terkos istikametine doğru harekete geçti (Yeni İnan, 09.05.1970, No:3930).

Trakya Fedailerinin Faaliyetleri

Şakir Yorulmaz Bey, millî müfrezesi ile ilk olarak Kağıthane'den Terkos köyüne gelmiş ve bu yolculuk sırasında kumandası altındaki neferleri gözlemlemek şansına sahip olmuştu. Altmış iki neferden beş-altı kişilik bir grubun disiplini bozacağı öngörüsüyle gerekli önlemleri aldıktan sonra Karadeniz sahilinde Karaburun cankurtaranına ulaştılar. Cankurtaran binasında gündüzü istirahatle geçiren müfreze, gece yolculuğa hazırlanırken cankurtaran görevlileri ve civar köyden iki yaşlı köylü gelerek Ormanlı köyü yolu üzerinde bulunan büyük sebze bahçesindeki bostanda bulunan üç Rum'un etraftaki Türklere çok fenalık ettiklerini, korkutup dövmek ve ölüm ile tehdit etmek suretleriyle rahat huzur bırakmadıkları, hatta iki gün önce akşam ezanı zamanında iki Türk'ü boş ve kabahatsiz yere öldüresiye dövdüklerini dövülenlerden birinin ölüm halinde olduğunu söylediler. Şakir Yorulmaz Bey bu haber üzerine Hüseyin Çavuş ve beş adamını bostanın etrafını incelemeleri için gönderdi. Karanlık basınca Ormanlı köyüne yürüyüşe geçen Trakya Fedaileri bahsedilen bostana ulaştılar. Şakir Yorulmaz Bey Ahmet Çavuş ve birkaç adamını bostanda ateş yakmış iki Rum'un etrafını sarmaları için gönderdi. Ancak Rum bahçıvanlardan biri yaklaşanları gördü ve ateş etmeye başladı. Çıkan çatışmada iki Rum derhal öldürülmüş birisi ise canlı yakalanmış ve sorgulanmıştı. Bu olayın ardından Şakir Bey izlerini kaybettirmek için müfrezesini derhal ormanın içlerine doğru yürüyüşe geçirdi (Yeni İnan, 09.05.1970, No:3930). Ormanda yürüyüş esnasında Şakir Bey'in müfrezesinden bir silah patlaması ile müfreze üyesi Arnavut Şuayip vuruldu. Şuayip hemen orada ölmüş ancak atılan tek el silahın dışında ikinci bir patlama sesi duyulmamıştı. Bir sürelik beklemeden sonra Şakir Bey'in emri ile ormanlık arazide bir mezar kazılarak Şuayip oraya gömüldü. Müfreze İstiranca dağlarına doğru yol aldı. Şakir Yorulmaz Bey daha sonra bu olayla ilgili yaptığı tahkikatta Arnavut Şuayib'in yine bir müfreze üyesi Pomak bir asker tarafından vurulduğunu ortaya çıkardı (Yeni İnan, 11.05.1970, No: 3931).

Şakir Yorulmaz Bey müfrezedeki askerlere Şuayip'in öldürülme hadisesini anlatmış ve askerlerine, milisliğin askerlik düzeninden ve kurallarından daha fazla bir disiplin istediğini, vatanın müdafaası için aldıkları kutsal vazifeyi yerine getireceklerine, verilen emirlere itaat edeceklerine dair yemin ettiklerini hatırlattı. Kutsal vazifeleri için beraber ölmeyi göze aldıklarını, kurallara uyacaklarına dair sözler verdiklerini dile getirdi. Bu sözlerden sonra müfrezede disiplini bozan, emir kumanda zincirine uymayan askerlerin cezasının ölüm olacağını söyledi. Şakir Yorulmaz Bey'in bu sözlerinden sonra arkadaşını vuran Boşnak asker kurşuna dizildi. Bu olaydan sonra Şakir Yorulmaz Bey müfrezedeki disiplini muhafaza etmek için, ileride sorun çıkarabileceğini düşündüğü ve zaman zaman disiplinsizlik gösteren sekiz askeri müfrezesinin selameti için müfrezeden göndermeye karar verdi. Müfreze yürüyerek İstiranca Jandarma karakoluna vardı. Trakya'daki Millî Mücadele'ye destek veren kumandanlar tarafından idare olunan jandarma karakolları bu gibi durumlarda müfrezelere yardım ediyorlardı. Şakir Yorulmaz Bey'in askerlerine karakolun yanındaki bir arazide dinlenme yeri gösterildi ve yemek hazırlandı. Şakir Yorulmaz Bey askerlerinin istirahatini planladıktan sonra silah çattırarak karakol komutanı ile görüşmeye gitti. Görüşmenin ardından Şakir Bey müfrezesinde disiplin problemine sebep olacağını düşündüğü sekiz askeri yanına

çağırdı. Askerlere kendilerini terhis edeceğini, müfrezenin karakoldan ayrılmasından sonra dört saat beklemeleri gerektiğini, istedikleri yere gidebileceklerini, isteyenlerin İstanbul'a dönerek cemiyet tarafından kurulacak başka bir millî müfrezede görev alabileceğini bildirdi. Daha sonra Şakir Bey bu sekiz askere her ne olursa olsun müfreze ve faaliyetleri hakkında kimseye bilgi vermemelerini söyleyerek din-iman ve eşleri üzerine yemin ettirdi (Yeni İnan, 12.05.1970, No:3932).

Şakir Bey, müfrezesindeki disiplin problemlerini hallettikten sonra elli iki neferi ile birlikte Yunan ordusunun işgalinde bulunan bölgeye girdi ve Yalıköy mevki hakkında istihbarat çalışmalarına başladı. Trakya Fedaileri burada ilk faaliyet olarak bölgeyi işgal eden Yunan kuvvetlerine iaşe temin eden bir mandıraya baskın yaptı. Baskında mandırada çalışan üç kişiden ikisi ölü ele geçirildi ve vücutlarına beyannameler tutuşturuldu. Ormanlık bölgede yakalanan Rumların üzerlerindeki elbiseler alındı. Bu elbiseler Yunan işgal kuvvetlerinin kullandığı tren yollarına, köprülere yapılacak sabotaj eylemlerinde askerler tarafından giyilecekti (Yeni İnan, 13.05.1970, No:3933). Mandıra baskınının ardından Şakir Yorulmaz Bey bölgede Rum köyleri bulunduğundan dolayı Saray'a doğru yürüyüşe geçmeyi ve yollarda yakaladıkları Rumları sorgulayarak bölgedeki Yunan askeri birlikleri hakkında malumat almaya karar verdi. Bu malumatların ışığında, Şakir Bey müfrezenin Trakya'daki yedinci gününde, yedi istihkam neferini, biri üç diğeri dört askerden oluşan iki grup şeklinde ayırdı. Bu grupların görevi Çorlu-Lüleburgaz ve Lüleburgaz-Uzunköprü arasında bulunan köprüleri tahrip etmek, telgraf tellerini kesmek, dehşet yaratmak idi. Şakir Yorulmaz Bey'in yakalanan Rumlardan aldığı malumatlar, yanlarındaki krokiler ve haritaları onlara bu görevlerinde yardım edecekti. Sabotajcı gruplar müfrezeden ayrıldıktan sonra Şakir Yorulmaz Bey ve müfrezesi Poyralı, Sergen, Demirköy dolaylarına kadar ormanda yürüyüş yaptı. Buralarda yakaladıkları Rumlardan, Yunan birliklerinin Demirköy-Pınarhisar-Kırklareli mıntıklarında çok miktarda hareket ve takipler yapmakta olduğunu öğrendi. Bu yürüyüşten sonra Şakir Bey müfrezesi ile birlikte Saray mıntikasına geri döndü (Yeni İnan, 13.05.1970, No:3933).

Şakir Bey ve müfrezesi faaliyet gösterdikleri alanda yapmış oldukları istihbarat çalışmalarının sonucunda Saray-Güngörmez'de bulunan iaşe merkezlerinden Vize Kırklareli civarındaki Yunan birliklerine haftanın belirli günlerinde erzak-iaşe gönderildiği bilgisine ulaştı. Bu bilgiler üzerine Şakir Bey iaşe yolunu kesmek için planlar yapmaya başladı. Müfrezesi, Pınarhisar-Demirköy ve sonrasında Saray mıntikasına dönüş esnasında açlıktan dolayı bir hayli sıkıntı çekmişti. Müfreze bu sıkıntılı günlerde topladıkları otlardan ellerinde bulunan üç karavanada ot pişirerek ve böğürtlen yiyerek idare etti. Bu iaşe sıklığının en büyük sebebi Şakir Bey ve müfrezesinin bölgedeki eylemlerinden dolayı korkan Rumların ve Türklerin ormanlık alanlara çıkmamaları ve yerleşim yerlerinden pek uzaklaşmamalarıydı (Yeni İnan, 14.05.1970, No:3934).

Şakir Bey ve müfrezesi Mandıra baskınından ve orman yollarında karşılaştığı Rum ve Türklerden aldığı malumatlarda Yunanların Güngörmez'de iaşe merkezlerinin, ağırlık depolarının, iaşe fırınlarının bulunduğunu ve haftada üç gün iaşe kollarının Güngörmez'den (Pazartesi, Çarşamba ve Cuma günleri) Pınarhisar ve Kırklareli civarındaki birliklere yiyecek götürdüklerini tespit etti. Baskın kararı alan Şakir Yorulmaz Bey müfrezesi ile birlikte Saray-Güngörmez-Çerkezköy istikametinde uygun bir pusu noktası aramaya başladı. Şakir Bey yaptığı incelemeler sonunda baskın için en uygun mevkiinin yörede Manda gölü olarak ifade

edilen yer olduğuna karar verdi. Bu muhit Güngörmez istikametini iyi gören ve iki tarafı ufak büyükçe meşeliklerle kaplı bir yerdi. Şakir Yorulmaz Bey neferlerini bu yerden elli metre kadar ileride ikişer adım ara ile sağlı sollu yerleştirdi ve iâşe kolunu beklemeye başladı. Bir süre bekleyişin ardından yoldan yaklaşmakta olan araba sesi duyuldu. Yunan iâşe konvoyunun en başında şişman bir baş çavuş vardı. Başçavuşun ardında iâşeyi taşıyan birkaç araba mevcuttu. Konvoy pusu yerine on beş metre kadar yaklaştığında öndeki Yunan başçavuş meşelikler arasında bir kıpırdanmadan şüphelendi ve hemen silahına davrandı. Başçavuşun bu hamlesi üzerine Şakir Yorulmaz Bey'in maiyetindeki askerler de ateşe başladılar. Kısa süren bir mücadeleden sonra Yunan baş çavuş ve dokuz Yunan askeri öldürüldü (Yeni İnan, 15.05.1970, No:3935). İâşe kolunda bulunan Yunan askerlerinden biri kaçtı. Hüseyin Çavuş hemen arkasından fundalıklar ve meşeliklere daldı. Yaklaşık on beş dakika kadar Yunan askerini kovalamış ancak ele geçirememişti. Pusu yeri mahşeri bir haldeydi. Yerlerde çatışmadan dolayı parçalanmış sandıkların içinde bulunan kağıtlar ve Yunan paraları (Drahmiler) havalarda uçuşuyordu. Müfrezedeki askerler bir taraftan bir araba dolusu sıcak ekmeği yemeye çalışırken diğer taraftan etrafa uçuşan Yunan paralarını (Drahmi) toplamaya çalışıyorlardı. Şakir Bey bir yandan bu başıbozukluğun önüne geçmek için çavuşlara emirler verdi ve askerlerini düzene soktu. Daha önce Çorlu-Uzunköprü mıntıkasında köprüleri havaya uçurmakla görevlendirilen yedi neferden geri dönen üç askeri bölgedeki telefon ve telgraf hatlarını kesmekle görevlendirdi. Şakir Yorulmaz Bey'in asıl korktuğu pusu esnasında kaçmayı başarabilen Yunan askeri idi. Bu asker kalabalık bir Yunan bölüğünün bölgeye sevkine sebep olabilirdi. Müfrezeden bazı askerler kaçan Yunan askerini kovalamaya yeltenmiş ancak Şakir Bey izin vermeyerek bir Yunan takip koluyla karşılaşma riskini göze alamamıştı.

Trakya Fedailerini grubunun baskın verdikleri Yunan iâşe kolu üç arabadan oluşuyordu. Birinci araba tamamen ekmeğe dolu, ikinci arabanın yarısı ekmeğe, diğer yarısı taze biber ve patlıcan ile doluydu. Üçüncü arabada ise çatışmada ölen tabur kâtibi ve doktoru bulunmaktaydı. Şakir Bey çatışma yerinde fazla durmayı müfrezesi için tehlikeli bularak, askerlerini üçer üçer toplu bir nizamda geri geri yürütmek suretiyle Çerkezköy'e doğru yürüyüşe geçirdi. Müfrezeyi Çerkezköy istikametine gitti göstererek aslında ormanın içine doğru yürütmüştü. Müfreze ormanda bir dere yatağında dinlendi. Şakir Bey istirahat edilen mevkiinin etrafına gözcüler yerleştirdi. Müfrezenin ani bir Yunan saldırısıyla karşı karşıya kalmasından korkuyordu. Göndermiş olduğu gözcü neferler bazı Yunan askerlerinin ormanın yanından geçen toprak yollardan sık sık geçmekte olduklarını ancak ormana girmediklerini bildirdiler. Gözcü gruplarından biri ormanda iki Rum'u esir almış ve Şakir Bey'in huzuruna getirmişti. Şakir Bey esir alınan Rumlardan bölgeye Kırklareli tarafından Yunan birliklerinin sevk edildiğini, bunların sık sık arazide arama faaliyetinde bulduklarını öğrendi. Bunun üzerine Şakir Yorulmaz Bey müfrezesinin harekât mıntıkasında tehlikede kaldığına kanaat getirdi. Müfrezesinin harekât sahasının kısıtlandığının farkındaydı. Herhangi bir zayıf vermeden sıkı emniyet tedbirleriyle Türk sınırındaki jandarmanın karakoluna gitmeye ve orada müfrezesini dağıtmaya karar verdi. Gece karakolun yanındaki korulukta dinlenen ve otuz dokuz kişiden ibaret kalan müfreze sabah olduğunda karakol nöbetçileri tarafından kontrol edildi. Şakir Yorulmaz Bey müfrezedeki askerlerin teçizatlarını karakola teslim etti. Bundan sonra milislere yaptıkları faaliyetler hakkında hiç kimseye bilgi vermeyeceklerine din, iman

ve eşleri üzerine yemin ettirdi. Neferler daha sonra ikişer ikişer karakoldan ayrılarak İstanbul'un yolunu tuttular.

Şakir Yorulmaz Bey neferlerini İstanbul'a gönderdikten sonra kendisi de İstanbul'a geldi. İstanbul'a ulaşmadan önce Binbaşı Cemil Bey (Mehmet Cemil Ubaydın) ile Çatalca'da görüştü (Yeni İnan, 16.05.1970, No:3936). Çatalca'dan baba ocağı olan Koca Mustafa Paşa'daki annesinin yanına gitti. Sabah Trakya Paşaeli Cemiyeti başkanı Şakir Kesebirlerin evinde ziyaret eden Şakir Yorulmaz Bey, Trakya Fedaileri adlı müfrezesi ile Trakya'da yapmış olduğu faaliyetler hakkındaki raporunu verdi. Daha sonra cemiyetin Kınacıyan Han'daki merkezine giden Şakir Yorulmaz Bey burada cemiyetin diğer azaları ile memleketin son durumu hakkında konuştu. Şakir Bey İstanbul'a geldiğinde Batı Cephesinde Büyük Taaruz başlamıştı (Yeni İnan, 18.05.1970, No:3937).

Sonuç

Mondros Mütarekesi'nin imzalanmasından hemen sonra Trakya'nın geleceği için endişeye düşen ve bazı İttihatçı siyasetçilerin ve özellikle Talat Paşa'nın teşvikiyle, Trakyalılar bir teşkilat vücuda getirdiler ve 1 Aralık 1918 tarihinde Trakya Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'ni kurdular. Aynı dönemde İtilaf devletleri de Doğu Trakya'da işgallere başlamışlardı. Bu dönemde Rum çetelerinin Trakya bölgesinde faaliyetlerini sürdürmesi, Yunan askeri birliklerinin bölge halkına uyguladığı zulüm, Trakya Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti azalarının 1920 yılının Ocak ayında Edirne kongresinde silahlı müfrezeler kurma kararı almasına sebep oldu. Bölgede Trakya Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin önderliğinde millî müfrezeler kurulmaya başlandı. Bu millî müfrezelerin amacı Trakya'yı işgal eden Yunan askeri birliklerinin bölgeye tam olarak hakîm olmasının önüne geçmek, bölgede görev yapan Yunan askeri birliklerinin Anadolu'daki mücadeleye dahil olmasını engellemek ve bölgede Türklere zulmeden Rum çeteleriyle mücadele etmektir. Şakir Yorulmaz Bey'in kumandanlık yaptığı Trakya Fedaileri de bu millî müfrezelerden biriydi. Şakir Bey ve milisleri mücadeleye Istranca Dağları bölgesinde başlamışlar ancak Trakya'nın birçok bölgesinde faaliyet göstermişlerdi. Şakir Bey'in faaliyetleri son derece etkili olmuş, bölgedeki Rum çetelerine ağır darbeler vurulmuş, Yunan askeri birliklerinin iase kolları basılmış, Yunan askeri birliklerinin aleyhinde sabotajlar gerçekleştirilmişti.

Trakya Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin ve kurulan millî müfrezelerinin 1918-1922 yılları arasında Doğu Trakya'daki mücadeleleri, bölge halkının işgalci Yunan askeri birliklerine karşı nasıl direndiğini gözler önüne sermektedir. Bu mücadele değerlendirilirken bölgenin stratejik ve coğrafi özellikleri de göz önünde tutulmalıdır. Çünkü bölge hem işgalci olan Yunanistan'a çok yakındır ve bölge arazisi genelde düzlük olduğu için gerilla savaşlarına uygun değildir. Bununla birlikte Osmanlı Devleti'nin başkentine, İstanbul'a birkaç saat mesafededir. Ayrıca bölge 1877-1878 Osmanlı Rus harbinde, 1912-1913 Balkan Savaşları'nda işgal edilmiş ve bölge halkı zulme uğramıştır. Tüm bu mezalime rağmen I. Dünya Savaşı sonrasında ortaya konulan Millî Mücadele yıllarında bağımsızlık için büyük bir mücadele vermeleri, millî müfrezeler kurarak kendilerinden daha üstün bir silahlı güç ile savaşmaları onların bağımsızlığa olan düşkünlüklerinin ve mücadele azimlerinin en büyük delilidir. Trakya Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin, bölgede kurulan millî müfrezelerin

ve Trakya halkının 1919-1922 yıllarındaki Millî Mücadele'ye katkıları tüm bu şartlar göz önünde tutulduğunda takdire şayandır.

Kaynakça

- Akandere, O. (2008). Milli Mücadele yıllarında Marmara Bölgesinde faaliyet gösteren müfrezeler, milis kuvvetleri ve çeteler (1918-1922). *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19, 507-542, <https://doi.org/10.52642/susbed.1097152>
- Akın, V. (1996). *Trakya'nın Türklere devir teslimi*. Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Yayını.
- Başer, E. (2009). *Mütarekeden sonra İstanbul hükümetleri ve Trakya politikaları*. IQ Kültür Sanat Yayıncılık.
- Bıyıklıoğlu, T. (1992). *Trakya'da Milli Mücadele*. TTK Yayınları.
- Bozkurt, A. (2019). Trakya'nın İtilaf Devletleri tarafından Yunanistan'a devri (1920). *Türkiyat Mecmuası*, 29 (Milli Mücadele Özel Sayısı), 25-46, <https://doi.org/10.26650/iuturkiyat.661160>
- Cambaz Ebru, N. (2018). *Devletlerinin Doğu Trakya'da işgal uygulamaları (1918-1920)*. [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Doğruöz, V. T. (2021). *Milli Mücadele yıllarında Kırklareli (1918-1922)*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Güner, Z. (1998). *Trakya-Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin kuruluşu ve faaliyetleri (1 Aralık 1918-13 Mayıs 1920)*. Atatürk Araştırma Merkezi.
- Karaçam, N. (1984). *Ulusal Kurtuluş Savaşı'nda Trakya*. Yayıncılık Matbaası.
- Milli Savunma Bakanlığı (MSB). *Atatürk Koleksiyonu (ATASE)*, 33/0/40.
- Serez, M. (2004). *Atatürk ve Milli Mücadelede Tekirdağ*. Tekirdağ Valiliği Yayınları.
- Yeni İnan Gazetesi* 1970 Sayı: 3918-3969